ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ
ҒЫЛЫМ КОМИТЕТІ
Ш.Ш.УӘЛИХАНОВ АТЫНДАҒЫ ТАРИХ
ЖӘНЕ ЭТНОЛОГИЯ ИНСТИТУТЫ

«EDU.E-HISTORY.KZ»
ЭЛЕКТРОНДЫҚ ҒЫЛЫМИ ЖУРНАЛЫ

№ 4(8) қазан-желтоқсан 2016
ISSN 2710-3994

ISSN 2710-3994

EDU.E-HISTORY.KZ

электрондық ғылыми журнал

2016, № 4(8)

ISSN 2710-3994

EDU.E-HISTORY.KZ

электронный научный журнал

2016, № 4(8)

ISSN 2710-3994

EDU.E-HISTORY.KZ

electronic scientific journal

2016, № 4(8)

Құрылтайшы:
Республикасы Ғылым және жоғары білім министрлігі Ғылым комитеті
Ш.Ш. Уәлиханов атындағы Тарих және этнология институты ШЖҚ РМК

Бас редактор
Қабылдинов Зиябек Ермұханұлы

Редакциялық алқа:
Р. Абдуллаев (Өзбекстан), Н. Аблажей (Ресей), Б. Аяған, М. Әбусейітова, С. Әжіғали,
Н. Әлімбай, Б. Байтанаев, Қ. Жұмағұлов, Ғ. Кенжебаев, Б. Көмеков,
Мансура-Хайдар (Үндістан), Р. Масов (Тәжікстан), Ә. Мұқтар, В. Плоских (Қырғызстан),
Ю. Петров (Ресей), О. Смағұлов, Сон Ен Хун (Оңтүстік Корея), Е. Сыдықов,
У. Фиерман (АҚШ), А.Чубарьян (Ресей)

Жауапты редактор:
З. Төленова

Редактор:
Р. Көбеев

Редакцияның мекен-жайы:
050100, Қазақстан Республикасы,
Алматы қ.,
Шевченко көшесі, 28,
Ш.Ш. Уәлиханов атындағы Тарих және этнология институты,
«Edu.e-history.kz»
электрондық ғылыми журналының редакциясы
Телефон: +7(727)272-47-59
E-mail: edu.history@bk.ru
Электрондық мекен-жай: https://edu.e-history.kz/

Ғылыми журнал Қазақстан Республикасы Инвестициялар және даму министрлігінің
Байланыс, ақпараттандыру және ақпарат комитетінде 2014 ж. 29 қазанында тіркелген.
Тіркеу нөмірі № 14602-ИА. Жылына 4 рет жарияланады (электронды нұсқада).

Мақалаларды қайта бастырып жариялағанда, микрофильмге және басқа да көшірмелерге түсіргенде
міндетті түрде журналға сілтеме жасау қажет.

Учредитель и издатель:
РГП на ПХВ «Институт истории и этнологии им.Ч.Ч. Валиханова»
Комитета науки Министерства науки и высшего образования Республики Казахстан

Главный редактор
Кабульдинов Зиябек Ермуханович

Редакционная коллегия:
Р. Абдуллаев (Узбекистан), Н. Аблажей (Россия), Б. Аяган, М. Абусеитова, С. Ажигали,
Н. Алимбай, Б. Байтанаев, К. Жумагулов, Г. Кенжебаев, Б. Комеков,
Мансура-Хайдар (Индия), Р. Масов (Таджикистан), А. Муктар, В. Плоских (Кыргызстан),
Ю. Петров (Россия), О. Смагулов, Сон Ён Хун (Южная Корея), Е. Сыдыков,
У. Фиерман (США), А. Чубарьян (Россия)

Ответственный редактор:
З. Толенова

Редактор:
Р. Кубеев

Адрес редакции:
050010, Республика Казахстан,
г. Алматы,
ул. Шевченко, 28.
Институт истории и этнологии имени Ч.Ч. Валиханова,
«Edu.e-history.kz»
Редакция электронного научного журнала
Телефон: +7(727)272-47-59
E-mail: edu.history@bk.ru
Сайт журнала: https://edu.e-history.kz/

Научный журнал зарегистрирован в Комитете связи, информатизации и информации Министерства по инвестициям и развитию Республики Казахстан, свидетелüство о регистрации:
№ 14602-ИА от 29.10.2014 г. Публикуется 4 раза в год (в электронном формате).

При повторной публикации статей, съемке на микрофильмах и других копиях необходимо обязательно ссылаться на журнал.

Founder and publisher:
RSE on REM “Ch.Ch. Valikhanov Institute of History and Ethnology"
of the Committee of Science of the Ministry of Science and Higher Education of the Republic of Kazakhstan

Editor-in-chief:
Kabuldinov Ziabek Ermukhanovich

Editorial board:
R. Abdullaev (Uzbekistan), N. Ablazhey (Russia), B. Ayagan, M. Abuseyitova, S. Azhigali,
N. Alimbai, B. Baitanaev, K. Zhumagulov, G. Kenzhebaev, B. Komekov,
Mansura-Khaidar (India), R. Masov (Tajikistan), A. Muktar, V. Ploskikh (Kyrgyzstan),
Y. Petrov (Russia), O. Smagulov, Song Yong Hoon (South Korea), E. Sydykov,
W. Fierman (USA), A. Chubaryan (Russia)

Executive editor:
Z. Tolenova

Editor:
R. Kobeev

Editorial address:
050010, Republic of Kazakhstan,
Almaty,
28 Shevchenko Str.
Ch.Ch. Valikhanov Institute of History and Ethnology,
«Edu.e-history.kz»
Editorial electronic scientific journal
Phone: +7 (727) 261-67-19, +7 (727) 272-47-59
E-mail: edu.history@bk.ru
Journal website: https://edu.e-history.kz/

The scientificjournal is registered at the Committee for Communications, Informatization and Information of the Ministry for Investments and Development of the Republic of Kazakhstan, r
egistration certificate:
No. 14602-ИА dated October 29, 2014. The journal is published 4 times a year (in electronic format).

When re-publishing articles, shooting on microfilm and other copies, it is necessary to refer to the journal.

ӘОЖ 316. 334. 55:39(574)

ҚАЗАҚТАРДЫҢ ДӘСТҮРЛІ ҚҰҚЫҒЫ ТУРАЛЫ РЕВОЛЮЦИЯҒА ДЕЙІНГІ ЖАЗЫЛҒАН ЕҢБЕКТЕР

Жайлыбаев Д.Ж.

Ш.Ш. Уәлиханов атындағы Тарих және этнология институтының ғылыми қызметкері, гуманитарлық ғылымдар магистрі, Алматы қ., Қазақстан

Аңдатпа. Мақалада революцияға дейінгі жазылған еңбектердегі қазақтың дәстүрлі құқығы мәселелері қарастырылған. XIX ғасырдың екінші жартысындағы орыс зерттеушілерінің жазып қалдырған еңбектері дәстүрлі қазақ құқығының негізгі дереккөздерінің бірі болып табылады. Осы зерттеулердегі дәстүрлі құқықтың қоғамдық-әлеуметтік орны қазақ елінің дәстүрлі мәдениетімен біте қайнасып жатты. Ол тек жекелеген мәселелерді ғана емес тұтастай қазақтың этномәдениетін және рухани келбетін сипаттап келді. Революцияға дейінгі қазақтың дәстүрлі құқығына қатысты зерттеулер мен деректерді этнографиялық тұрғыда салыстырып қарау қазақ этнографиясының аннотацияланған библиографиялық көрсеткішін құрастырудың бір бөлігі ретінде қарастырса болады.
Түйін сөздер: дәстүрлі құқық, би, сот, әдет-ғұрып, мұра, ру, қазақ, заң, зерттеу.

ДОРЕВОЛЮЦИОННЫЕ ТРУДЫ ОБ ОБЫЧНОМ ПРАВЕ КАЗАХОВ

Жайлыбаев Д.Ж.

Институт истории и этнологии им. Ч.Ч. Валиханова, Г. Алматы, Казахстан, Научный сотрудник

Аннотация. В статье рассматривается проблемы обычного права казахов. Автор использовал дореволюционные источники и литературы.
Ключевые слова: обычное права, бии, суд, наследство, род, обычай и обряды, казах, исследование, закон.

PREREVOLUTIONARY PROCEEDINGS OF CUSTOMARY LAW KAZAKHS

Zhailybayev D.Zh.

Institute of History and Ethnology. Named after Ch. Valikhanov, Almaty, Kazakhstan, Researcher

Abstract. The article considers the problem of customary law of Kazakh people. The author used pre-revolutionary sources and literature.
Keywords: customary law, bi, the court, heritage, tribe, tradition and rituals, Kazakh, study law.

XVIII–XIX ғғ. қазақ даласына келген орыстың әскерилері, зерттеуші шенеуніктері еліміздің барлық қыр-сырын қамтып зертеуге тырысты. Соның ішінде табиғат, географиялық орналасулар, топонимика және елдің дәстүрлі мәдениеті мен әдет-ғұрпына ерекше мән берді. Бұл олардың отарлық саясатын жеделдетуге және оны қолайлы етуге мол мүмкіншілік туғызды. Осындай бағыттағы орыс зерттеушілері үшін қазақтың дәстүрлі құқықтарын түсіну және оны зерттеу ауадай қажет болды десек қателеспейміз. Бұл олардың жергілікті қоғамды түсініп, келесі саяси

стратегияларын жүзеге асырудың жеңіл жолы болды.

Қазақ даласын алғашқылардың бірі болып, И.П Фальк, И.Г. Георги, П.-С. Паллас, Н. П. Рычков, Я.П. Гавердовский, А.И. Левшин және т.б. көптеген зерттеушілер келіп зерттеді. Оларың еңбектері жалпылама қазақ даласының табиғи жағдайын, климатына және даладағы саяси мәселелер, әкімшілік территориялық бөліністер және ұлт-азаттық көтерілістерді де қамтыды. Сонымен қатар, қазақ этнографиясына ерекше назар аударды. Бұл еңбектердің қатарынан қазақтың дәстүрлі құқық мәселесіне де қатысты пікірлер мен зерттеулерді табуға болады. Жалпы XIX ғасырда орыс зерттеушілері үшін қазақ даласы негізгі зерттеу обьектісі болды.

Қазақтың дәстүрлі құқық жүйесін зерттеу барысында алдымен билер институтына аса назар аударған жөн. Билер институты қазақ даласында негізгі құқықтық негіздерді біріктіруші рөл атқарды. Билердің шығарған үкімдері мен шешімдері XIX ғасырдың ортасында ерекше назарға ілінді. Себебі, қазақ даласын отарлай бастаған Ресей империясының әкімшілік реформалары тұсында билердің қызметі күшейді.

Қазақ даласындағы билер жөнінде алғашқылардың бірі болып П.И. Рычков былай деген еді «Ордалардағы билік барынша демократиялық негіздерге сүйенеді, кім карт және бай болса соны сыйлайды» сондай ақ, И.П. Рычков қазақ қоғамында биліктің үш сатысын атап көрсетеді: біріншісі, қожалар; екіншісі, билер; үшіншісі, сұлтандар дейді [1]. Бұндағы мәселе билердің рөлінің өзі қазақ қоғамындағы дәстүрлі құқықтың ерекше бағаланытының көрсетеді және даладағы демократияның негізін билер қамтамасыз етіп тұрғандығын білдіреді. XIX ғасырдың басы қазақ даласына зерттеушілер мен әскери шенеуніктердің ең көп келгендігімен ерекшеленеді. Соның ішінде Я.П. Гавердовскийдің мәліметтерін атап айтсақ, халықтық судьяны қазақтардың би деп атайтыны, олар бай және сөзге шешен болып келіп. Билердің шешімдері басқалардан басымдыққа ие екендігін көрсетеді [2]. Сондай-ақ Я.П. Гавердовский дәстүрлі құқықты зерттеу барысында дала заңдарының әдеттік нормаларына да аса мән берген. Ал А.И. Левшиннің зерттеулерінде дәстүрлі құқықты барынша сипаттап өтеді ол Тәуке ханның «Жеті жарғысын» негізге ала отырып құн мәселесін жіктеп береді. Мысалға, ұрлықпен ұсталған адам ұрланған дүниені жиырма жеті есе қайтарады, және оның жазасын айып деп атайтындығын көрсеткен. Ал қылмысты әшкерелеу үшін екі немесе үш куәгердің болу қажеттігін атап өтті [2]. Ресей империясынан тек қана зерттеушілер емес сонымен қатар әскери тапсырмаларда көп болды. Олардың көпшілігі шекара аймақтарда белең алып, жергілікті қазақтардың әдет-ғұрпы мен салт дәстүріне назар аударды. Сондай-ақ рулардың басқа да рулармен ара қатынасы және ерекшелігін анықтауға тырысты. Әр рудың билерін де ерекше назарға ұстады және олардың өзара абыройы мен атағының жоғарылығына аса мән беріп арнайы баяндамалар жасап отырды. Қазақтың дәстүрлі құқықтарын зерттей келе д, Андренің жазбаларында би сайлауда оның қабілетіне, шешендігіне және дәстүрлі құқық ережелерін білуіне қарай сайланатындығын айтады. Ал, көшпенділердің дәстүрлі құқық жүйесін В.В. Григорьев қазақтардың сот жүйесі басқа да дамыған елдердің өзі қызығушылықпен қарайтындығын айтады [3].

А.И. Крахалевтің зерттеуінше қазақтың дәстүрлі құқығы көне заманғы формаға жатады және астарда көптеген ел ішіндегі даулы мәселелер шешілетіндігін айтқан. Сонымен қатар, елдің барлығы қандай да бір күрделі даулар мәселелерін шешу үшін жүгінетіндігін анық көрсеткен [4]. Осы мәселені А. Леонтьевте біраз қарастырады, ол өзінің «Обычное право киргиз: Судоустроиство и судопроизводство» атты мақаласында қазақтарда сот құқығы ежелден билер, сұлтандар мен хандарда болғандығын ескертеді. Оның айтуынша билер рудың ішінен шығып биліктің барлық қыр-сырын жеткілікті меңгерген адам болып табылады [5]. Жалпы, көшпелілердегі билердің функциясы ежелден белсенді болғандығын көруге болады яғни, рудың билігін ұстаған билер негізгі билеуші болып табылды. Ал кейін әскери қақтығыстар мен саяси ықпадастықтар хандар мен сұлтандардың қызметін алдыға шығарды. Билер тек қана сот мәселесі емес сонымен қатар, әлеуметтік мәселелерді де назарда ұстаған. В.В. Радлов өз еңбектерінде билерге және дәстүрлі құқыққа байланысты әр түрлі пікірлерді айта келіп, билердің ішінде ел

сыйлайтын, ақылды және елдің барлығы бағынатын билерді де тыс қалдырмаған [6].

1860 жылдардың ортасында далалық қазақтардың әлеуметтік-экономикалық және құқықтық қатынастарын зерттеуге арнайы комиссия құрылды. Бұл комиссияның негізгі мақсаты қазақ жерлерін ресейлік әкімшілік-территориялық және құқықтық басқаруға жалпыластыру болды. Осы комиссия аясында дәстүрлі құқық пен билер институтын зерттеуде Торғай облысы әскери губернаторы А.К. Гейнсте көп еңбек етті. Алайда оның зерттеулері де кейбір даланың дәстүрлі құқығына өзінің қарама-қайшылық пікірлерін қалдырды. Ол қазақ билері атадан балаға қалдырылатын мұра ретінде көрсетіліп, сондай-ақ, қазақ қоғамындағы билерді биліктің бір формасы ретінде қарап, қолындағы билігі барлардың көпшілігі би бола алады деп атап өтеді [7].

XIX ғ. екінші жартысындағы қазақ қоғамында сақталып келе жатқан дәстүрлі құқық жүйелерін 1871 жылы Л. Баллюзектың Орыс географиялық қоғамының Орынбор бөлімі жазбаларының 2-басылымында жарық көрген «Народные обычаи, имевшие, а отчасти и ныне имеющие в Малой киргизской орде силу закона» атты мақаласында қазақтың сот жүргізу тәртібі, жаза қолдану, неке мәселесін шешу, мұра қалдыру ісін, ұрлық, қылмыстық істерді және қарыздану мәселесіндегі дәстүрлі құқық жүйелерін қарастырады [8]. Ал, 1878 жылы И. И. Ибрагимовтың Орыс географиялық қоғамы этнограф. 8 томында «Заметки о киргизском суде» атты мақаласында кіші жүз қазақтарының салт-дәстүрлерінің заңдық күшке айналғандығын және қазақтардың сот жүргізу тәртібін иллюстрацияларымен және нақты мысалдармен келтірген[9]. Қазақтардың дәстүрлі құқығын зерттеген зерттеушілер қатарында басқа да ұлттармен салыстырмалы түрде зерттелген мақалалар кездеседі. Солардың қатарына С. Швецовтың «Обычно-правовые воззрения алтайцев (калмык) и киргиз. Брачные и семейные отношения» атты мақаласын атауға болады[10]. Бұл мақала 1898 жылы жарық көрген. Оның негізгі дереккөзі ретінде Белағаш даласындағы қазақтардың қоғамдық қатынастары мен құқықтық жүйесі алынған. Сонымен қатар, В. Д. Троновтың 1891 жылы жарияланған «Обычаи и обычное право киргиз» атты мақаласында неке қатынастары, отбасы құқығы, жетімдерді асырап алу, мүліктік құқық, жер иелену, мұрагерлік, жұмысшы жалдау, қылмыс пен жаза мәселесі қарастырылған [11].

1905 жылы Л. А. Словохотовтың «Народный суд обычного права киргиз Малой орды» атты еңбегінде сот жүйесі мен сот жүргізу тәртібі зерделенген [12]. Сонымен қатар, қазақтың дәстүрлі құқығының негізгі шарттары көрсетілді. Бұл кіші жүз қазақтары мысалы негізінде жазылған еңбек болып табылады. Сондай-ақ, Ж. Ақпаевтың 1907 жылы Орыс геогр. Коғамының Батыс-Сібір бөлімі, Семипалатинск бөлімшесі Жазбаларының 3-томында «Наброски по обычному, в частности, брачному праву киргиз-казахов» мақаласында қазақтың дәстүрлі құқығының негізгі терминдері мен түсініктеріне талдау жасаған [13]. Лаппо Д.Е. 1906 жылы Русская мысль журналының 10-санында «Об изучении степного права» атты мақаласын жариялады, онда Қазақстан территориясындағы құқықтық жүйені баяндай келе, әртүрлі пікірлер қосқан [14].

Ал, А. И. Мякутин 1911 жылы «Юридический быт киргизов» атты еңбегінде қазақтардың өзгермейтін міндетті құқықтарын жинақтап және оның заңдық дәрежесін басқа да халықтардың құқықтарымен салыстырып сипаттаған [15]. Жалпы, қазақ халқының құқықтық жүйесі жөнінде әр кездерде көптеген жазбалар мен еңбектерден жақсы көріністері берілген. Ал, Д. Архангельскийдің мақаласында орыстар мен қазақтар арасындағы сот істері жөнінде кейбір күрделі мәселелерді әскери соттан гөрі халықтық сотқа жүгінудің тиімді екенің көрсетеді [16].

XIX ғасырдағы зерттеушілердің еңбектеріндегі қазақтың дәстүрлі құқығы өз кезегінде өте өзекті мәселелердің бірі болды. Оның әлеуметтік мәні мен қажеттілігі қазақ қоғамының дамуының жаңа сатысына өту қарсаңында күрделі өзгерістер алдында тұрды. Бұл қазақтың тек қана қоғамдық институттардың (билер институтын) ғана қамтымай, сонымен қатар, елдің рухани дүниесіне де зор ықпал еткен болатын. Билер мен ақсақалдардың дәстүрлі құқық негізін қалыптастырып, оны жаңа әлемдік судьямен салыстыра қарауы қазақ елінің демократиялық және ашық қоғам екенін көрсетті. Билердің айтқандары мен шешімдері әр түрлі эпостарда, ауыз әдебиеті жанрларында сақталып қалды. Олардың ежелгілері қазіргі кезде аңызға айнала бастады.

Алайда, осындай ерекшелікке ие болып отырған құқықтың жалпы қазақ даласына ортақ құндылықтарды қалыптастырып сақтауы көптеген зерттеушілердің назарына әр түрлі күйде ілікті. Дегенмен, қазақтың дәстүрлі құқығының негізгі қызмет еткен кезеңдері мен ортасын жазып зерттеген зерттеушілердің еңбектерін салыстырып қарау ел тарихының негізгі мәселелеріне жатады.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі

1 Рычков П.И. История Оренбургская (1730–1750). Оренбург, 1896. – С. 72.

2 Гавердовский Я.П. Обозрение Киргиз-кайсакской степи (часть 2) или Описание страны и народа киргиз-кайсакского // История Казахстана в русских источниках XVII–XX веков. – Т. V. – Алматы: Дайк-пресс, 2007. – С. 340.

3 Григорьев В.В. О скифском народе саках. – СПб.: Типография Имп. Академии Наук, 1871. – С. 64.

4 Крахалев А.И. Суд и следствие у киргизов Сибири // Юридический вестник. – 1888. – № 5. – С. 25.

5 Леонтьев А. Обычное право киргиз: Судоустройство и судопроизводство // Юридический вестник. – 1890. – Т. 5. – Кн. 1. – С. 113–139.

6 Радлов В.В. К вопросу об уйгурах // Записки Имп. Академии наук. –СПб., 1893. – Т. 72. – С. 112.

7 Гейнс А.К. Объяснительная записка к положению и штатам военно-народного управления Семиреченской и Сыр-Дарьинской областей // Собр. лит. трудов. – Т. 2. – СПб., 1898. – С. 21.

8 Баллюзек Л. Народные обычаи, имевшие, а отчасти и ныне имеющие в Малой киргизской орде силу закона // Записки Оренб. отдела РГО. – Вып. 2. – 1871. – С. 45–167.

9 Ибрагимов И.И. Заметки о киргизском суде // Записки РГО. По отд. этногр. – Т. 8. – 1878. – С. 233–257.

10 Швецов С. Обычно-правовые воззрения алтайцев (калмык) и киргиз. Брачные и семейные отношения // Записки Зап.-Сиб. отдела РГО. – Кн. 25. –1898. – С. 1–16.

11 Тронов В. Д. Обычаи и обычное право киргиз // Записки РГО. По отд. этногр. – Т. 17. – Вып. 2. – 1891. – С. 71–86.

12 Словохотов Л. А. Народный суд обычного права киргиз Малой орды. – Оренбург, 1905. – С. 158.

13 Акпаев Я. Наброски по обычному, в частности, брачному праву киргиз-казахов // Записки Семипал, подотдела Зап.-Сиб. отдела РГО. – Т. 3. – 1907. – С. 1–11.

14 Лаппо Д.Е. Об изучении степного права // Русская мысль. – 1906. – № 10. – С. 36–51.

15 Мякутин А.И. Юридический быт киргизов // Труды Оренб. уч. архивной комиссии. – Вып. 25. – 1911. – С. 1–180.

16 Архангельский Д. О неприменимости нашего военного суда над киргизами Большой орды и о возможности замены его их собственными народными судами // Военный сборник. – 1864. – № 2. – С. 307–311

References

1 Richkov P.I. Istoriya Orenburgskaya _1730–1750,. Orenburg_ 1896. – S. 72.

2 Gaverdovskii Ya.P. Obozrenie Kirgiz_kaisakskoi stepi _chast 2, ili Opisanie strani i naroda kirgiz_kaisakskogo // Istoriya Kazahstana v russkih istochnikah XVII–XX vekov. – T. V. – Almati_ Daik_pre

3 Grigorev V.V. O skifskom narode sakah. – SPb._ Tipografiya Imp. Akademii Nauk_ 1871. – S. 64.

4 Krahalev A.I. Sud i sledstvie u kirgizov Sibiri // Yuridicheskii vestnik. – 1888. – № 5. – S. 25.

5 Leontev A. Obichnoe pravo kirgiz_ Sudoustroistvo i sudoproizvodstvo // Yuridicheskii vestnik. – 1890. – T. 5. – Kn. 1. – S. 113–139.

6 Radlov V.V. K voprosu ob uigurah // Zapiski Imp. Akademii nauk. –SPb._ 1893. – T. 72. – S. 112.

7 Geins A.K. Obyasnitelnaya zapiska k polojeniyu i shtatam voenno_narodnogo upravleniya Semirechenskoi i Sir_Darinskoi oblastei // Sobr. lit. trudov. – T. 2. – SPb._ 1898. – S. 21.

8 Ballyuzek L. Narodnie obichai_ imevshie_ a otchasti i nine imeyuschie v Maloi kirgizskoi orde silu zakona // Zapiski Orenb. otdela RGO. – Vip. 2. – 1871. – S. 45–167.

9 Ibragimov I.I. Zametki o kirgizskom sude // Zapiski RGO. Po otd. etnogr. – T. 8. – 1878. – S. 233–257.

10 Shvecov S. Obichno_pravovie vozzreniya altaicev _kalmik, i kirgiz. Brachnie i semeinie otnosheniya // Zapiski Zap._ Sib. otdela RGO. – Kn. 25. –1898. – S. 1–16.

11 Tronov V. D. Obichai i obichnoe pravo kirgiz // Zapiski RGO. Po otd. etnogr. – T. 17. – Vip. 2. – 1891. – S. 71–86.

12 Slovohotov L. A. Narodnii sud obichnogo prava kirgiz Maloi ordi. – Orenburg_ 1905. – S. 158.

13 Akpaev Ya. Nabroski po obichnomu_ v chastnosti_ brachnomu pravu kirgiz_kazahov // Zapiski Semipal_ podotdela Zap._Sib. otdela RGO. – T. 3. – 1907. – S. 1–11.

14 Lappo D.E. Ob izuchenii stepnogo prava // Russkaya misl. – 1906. – № 10. – S. 36–51.

15 Myakutin A.I. Yuridicheskii bit kirgizov // Trudi Orenb. uch. arhivnoi komissii. – Vip. 25. – 1911. – S. 1–180.

16 Arhangelskii D. O neprimenimosti nashego voennogo suda nad kirgizami Bolshoi ordi i o vozmojnosti zameni ego ih sobstvennimi narodnimi sudami // Voennii sbornik. – 1864. – № 2. – S. 307–311

МАЗМҰНЫ

Абдимомынов Н.Т.
АЛТЫН ОРДАНЫҢ САЯСИ ТАРИХЫНЫҢ КЕЙБІР МӘСЕЛЕЛЕРІ (1242-1269 жж.).....8
Алдажұманов Қ.С.
СОҒЫС КЕЗІНДЕГІ ҚАЗАҚСТАННЫҢ ХАЛЫҚТЫ АЗЫҚ-ТҮЛІКПЕН ҚАМТАМАСЫЗ ЕТУДЕГІ КАРТОЧКА ЖҮЙЕСІ (1941-1945).....20
Алмагамбетова А.М.
1959-1970 ЖЖ. ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ ТҮРКІ ХАЛЫҚТАРЫНЫҢ ТАРИХИ-ДЕМОГРАФИЯЛЫҚ АНАЛИЗЫ.....28
Алпысбес М.
ЖАҺАНДАНУ ҮДЕРІСІНДЕГІ ХАЛЫҚТАР БІРЛІГІН НЫҒАЙТУДАҒЫ ТҮРКІ ӘЛЕМІНІҢ РУХАНИ ЖӘНЕ МӘДЕНИ ТАРИХ МҰРАЛАРЫ.....37
Асанова С.А.
ТАРИХИ ӘҢГІМЕ-ҚАЗІРГІ ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ БІРЕГЕЙЛІКТІҢ ҚАЙНАР КӨЗІ.....48
Әбділдабекова А.М.
XX ҒАСЫР БАСЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ЗИЯЛЫ ҚАУЫМЫНЫҢ ЕҢБЕКТЕРІНДЕ ОТАРЛЫҚ КЕЗЕҢДІ БАҒАЛАУ....53
Әбжанов Х.
АКАДЕМИКТІҢ АМАНАТЫ.....58
Әбубәкірова Ә.П.
ҚАЗАҚСТАН МЕН ҚЫТАЙ АРАСЫНДАҒЫ ШЕКАРАЛЫҚ КЕЛІССӨЗДЕР МӘСЕЛЕСІ.....64
Әділжанов Н.
ДЕМОКРАТИЯЛЫҚ ҮРДІСТЕР: ФОРМАЦИЯЛЫҚ ЖӘНЕ ӨРКЕНИЕТТІК ҚҰБЫЛЫС РЕТІНДЕ (ТАРИХИ-САЯСИ АСПЕКТІ).....72
Баудиярова К.Б.
ОТБАСЫ ТҰРАҚТЫЛЫҒЫН АНЫҚТАУДАҒЫ ТҮРЛІ ӘДІС-ТӘСІЛДЕР.....82
Егізбаева М.Қ., Бейсегулова А.Қ.
ӨЗБЕК ЖӘНЕ ҚАРАҚАЛПАҚ ХАЛЫҚТАРЫНЫҢ ЭТНОМӘДЕНИЕТІ.....89
Жайлыбаев Д.Ж.
ҚАЗАҚТАРДЫҢ ДӘСТҮРЛІ ҚҰҚЫҒЫ ТУРАЛЫ РЕВОЛЮЦИЯҒА ДЕЙІНГІ ЖАЗЫЛҒАН ЕҢБЕКТЕР.....95
Жакин М.С.
БӨРІ БАТЫР: АҢЫЗ ЖӘНЕ ДЕРЕК (сыни талдау тәжірибесі).....99
Жаппасов Ж.Е., Тасилова Н.А., Байдавлетова М.Д.
ОРТАЛЫҚ АЗИЯ МЕН ҚАЗАҚСТАН ТАРИХЫ БОЙЫНША ЖАЗБА ДЕРЕКТЕР.....113
Жетписбаев А.О.
XIX-XX ҒҒ. ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ ЭТНОДЕМОГРАФИЯЛЫҚ ӨЗГЕРІСТЕРДІҢ НЕГІЗГІ КЕЗЕҢДЕРІ: ХАЛЫҚ САНАҒЫ: ХАЛЫҚ САНАҒЫНЫҢ МАТЕРИАЛДАРЫ БОЙЫНША.....122
Искакова Ғ.З., Байдавлетова М.Д.
ТҮРКІ ТАЙПАЛАРЫ МЕКЕН ЕТКЕН ТЕРРИТОРИЯНЫҢ ТАБИҒИ ЛАНДШАФТЫ (VI-X ҒҒ.).....131
Кабдушев Б.Ж., Кабдушева Л.Ж.
ҚАЗАҚСТАНҒА АРНАЙЫ ҚОНЫСТАНДЫРУ САЯСАТЫ.....138
Кариев Е.М.
ЕУРАЗИЯ КӨНЕ ТҮРКІ ӨРКЕНИЕТІНІҢ БАСТАУЛАРЫ ЖӘНЕ МӘДЕНИ МҰРАСЫ (ерте темір дәуірі және қазіргі заман).....144
Каринбаев Ж.Ә.
ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ БЕЛОРУС ЭТНОСЫНЫҢ ӨКІЛДЕРІ: ҚАЛЫПТАСУЫНЫҢ ТАРИХЫ МЕН БҮГІНІ.....152
Картаева Т.Е., Оралбай Е.
ҚҰДЫҚ ҚАЗУ ІСІНІҢ ҚАЛЫПТАСУЫ ЖӘНЕ ҚҰДЫҚ ТҮРЛЕРІ (АРХЕОЛОГИЯЛЫҚ ЖӘНЕ ЭТНОГРАФИЯЛЫҚ МАТЕРИАЛДАР БОЙЫНША).....163
Кәрібаев Б.Б.
XV Ғ. СОҢЫ МЕН XVI Ғ. БАСЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ХАНДЫҒЫ ТАРИХЫНЫҢ МӘСЕЛЕЛЕРІ.....180
Кәрібаев Б.Б., Ноғайбаева М.С.
XV Ғ. І ЖАРТЫСЫНДАҒЫ ӘБІЛҚАЙЫР ХАНДЫҒЫНЫҢ ТАРИХЫНАН.....186
Қозғамбаева Г.Б.
ҰЛЫ ҒАЛЫМ, ГЕОЛОГ – ҚАНЫШ ИМАНТАЙҰЛЫ СӘТБАЕВ.....193

Қозғамбаева Г.Б., Бейсегулова А.Қ.
ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН ОБЛЫСЫ ШЫМКЕНТ ҚАЛАСЫНДАҒЫ САЯСИ ҚУҒЫН-СҮРГІН ҚҰРБАНДАРЫНЫҢ МУЗЕЙІ.....198
Қозыбақова Ф.А.
ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ НАРЫҚ МЕХАНИЗМІНІҢ СОҢҒЫ ЭЛЕМЕНТТЕРІНЕ ҚАРСЫ СТАЛИНДІК ЭКСТРЕМИСТІК САЯСАТ.....206
Қозыбақова Ф.А., Рвайдарова Г.О.
1921-1922 ЖЖ. ЖҮРГІЗІЛГЕН ЖЕР-СУ РЕФОРМАСЫНА ЖАҢА КӨЗҚАРАС.....214
Майданали З.
ИМПЕРИЯЛЫҚ КОНФЕДЕРАЦИЯЛАР ЖӘНЕ ОРТАЛЫҚ АЗИЯНЫҢ КӨШПЕЛІ БІРЛЕСТІКТЕРІ (ТАРИХНАМАЛЫҚ МӘСЕЛЕЛЕР).....222
Махаева А.Ш., Чаргынова Г.О.
ШЫҒЫС ТҮРКІСТАНДАҒЫ XIX ҒАСЫРДЫҢ 60-70 ЖЫЛДАРЫНДАҒЫ САЯСИ ҮДЕРІСТЕРДІҢ ҚАЗАҚТАР МЕН ҚЫРҒЫЗДАРҒА ЫҚПАЛЫ.....227
Мухамадеев Т.М., Мухадеева И.А., Капбасова Д.С.
Н. НАЗАРБАЕВ ЕҢБЕКТЕРІ – ҚАЗАҚСТАННЫҢ МЕМЛЕКЕТТІК ҚАУІПСІЗДІГІ, ЫНТЫМАҚТАСТЫҒЫ МЕН ПЕРСПЕКТИВТІЛІГІНІҢ ФЛАГМАНЫ РЕТІНДЕ.....239
Мұсағалиева А.С.
СОЛТҮСТІК ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ "АЛЖИР" ӘЙЕЛДЕР ЛАГЕРІНІҢ ТАРИХЫ: ТАРИХНАМА ЖӘНЕ МҰРАҒАТТЫҚ ДЕРЕКТЕР.....245
Нұртазина Н.Д.
VIII-X ҒҒ. ОРТАЛЫҚ АЗИЯДА ТҮРКІ КӨШПЕЛІ ҚОҒАМЫНЫҢ ЖАППАЙ ДАҒДАРЫСЫ ТУРАЛЫ.....255
Нұртазина Н.Д.
ҚАЗАҚСТАНДА ИСЛАМ ДІНІНІҢ ТАРАЛУЫ ФЕНОМЕНІНЕ ЖАҢА КӨЗҚАРАС.....260
Нұртазина Н.Д.
ОРТАЛЫҚ АЗИЯНЫҢ ЕЖЕЛГІ ТАРИХЫ: ДІНДЕР, МӘДЕНИЕТТЕР, БАЙЛАНЫСТАР.....266
Омарбеков Т.О.
АЛТЫН ОРДА ХАНЫ ТОҚТАМЫСТЫҢ МӘСКЕУГЕ ЖОРЫҒЫ.....272
Өтепова Г.Е.
VIII Ғ. - XX Ғ. БАСЫ КЕЗІНДЕГІ ҚАЗАҚСТАН ТАРИХЫ БОЙЫНША ЗАҢНАМАЛЫҚ ДЕРЕКТЕРДІ ЗЕРТТЕУ ТӘЖІРИБЕСІНЕН.....280
Өтепова Г.Е.
ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ ЖЕР МӘСЕЛЕСІ ТУРАЛЫ XIX ҒАСЫРДАҒЫ ПАТША ЗАҢНАМАСЫ.....288
Өтепова Г.Е.
СІБІР КОМИТЕТІНІҢ МӘЛІМЕТТЕРІ РЕСЕЙ ИМПЕРИЯСЫ ҚҰРАМЫНДАҒЫ ҚАЗАҚСТАН ТАРИХЫН ЗЕРТТЕУДІҢ ДЕРЕККӨЗІ РЕТІНДЕ.....297
Раздыков С.З.
СУБЭТНОСТЫҚ МӘДЕНИЕТ – ШЫҒЫС ҚАЗАҚСТАННЫҢ ЕСКІ ДӘСТҮРДІ ҰСТАНУШЫЛАРЫ.....303
Садвокасова А.К., Кошман Т.В., Ракишева Б.И.
ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДАҒЫ ЭТНОСАРАЛЫҚ, КОНФЕССИЯАРАЛЫҚ ҚАТЫНАСТАР ТАРИХЫ, АСА ҮЛКЕН ЭТНОСТАР ТАРИХЫН ҚОСА АЛҒАНДА: НЕГІЗГІ ҚОРЫТЫНДЫЛАР.....316
Сайлан Б., Раушанбек Б.
ҚАЗАҚ ХАЛҚЫНЫҢ ӘСКЕРИ ӨНЕРІНДЕГІ БАТЫРЛАР ОБРАЗЫ.....330
Сайлан Б.
ҚАЗАҚСТАНДЫҚТАРДЫҢ УКРАИНАНЫ АЗАТ ЕТУ ЖОЛЫНДАҒЫ КҮРЕСІ МЕН ЕРЛІКТЕРІ.....335
Сыздықов С.М.
«МӘҢГІЛІК ЕЛ» ИДЕЯСЫ: САЯСИ-ФИЛОСОФИЯЛЫҚ НЕГІЗДЕРІ ЖӘНЕ ТАРИХИ САБАҚТАСТЫҒЫ.....340
Тасилова Н.А., Козгамбаева Г.
«ҚЫРҒЫЗДАРДЫҢ (ҚАЗАҚТАРДЫҢ) ЖЕР ПАЙДАЛАНУ МАТЕРИАЛДАРЫ...» - ҚАЗАҚ ШАРУАШЫЛЫҒЫНЫҢ ШАРУАШЫЛЫҚ-ЭКОНОМИКАЛЫҚ ТАРИХЫНЫҢ ДЕРЕК КӨЗІ.....345
Телеуова Э.Т.
ДӘСТҮРЛІ ӨРКЕНИЕТТІҢ ӘЛЕУМЕТТІК ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ.....351
Телеуова Э.Т.
КӨШПЕЛІЛЕРДІҢ ӘДЕТТІК ҚҰҚЫҚ ТАРИХЫНАН.....355
Толенова З.М., Кубеев Р.Д.
АКАДЕМИК М.К. ҚОЗЫБАЕВТЫҢ ТАРИХИ ТҰЛҒАЛАРДЫ ЗЕРТТЕУГЕ ҚОСҚАН ҮЛЕСІ: ЖАҢА ЖӘНЕ ДӘСТҮРЛІ.....360

Удербаева С.К.
ОРЫНБОР ҒЫЛЫМИ МҰРАҒАТ КОМИССИЯСЫНЫҢ «ЕҢБЕКТЕР» ЖИНАҒЫНДЫҒЫ ОРТАЛЫҚ АЗИЯНЫҢ КӨШПЕЛІ ХАЛЫҚТАРЫНЫҢ ТАРИХЫ.....365
Удербаева С.К.
ТҮРКІСТАН ГЕНЕРАЛ-ГУБЕРНАТОРЛЫҒЫ ҚАЗАҚ ШЕНЕУЛІГІНІҢ ҚЫЗМЕТІ МЕН ӨКІЛЕТТІЛІГІ.....380
Ускенбай К.
АҚ ОРДА: ҰЛЫС БІРЛЕСТІГІНЕН ТӘУЕЛСІЗ МЕМЛЕКЕТКЕ.....392
Ускенбай К.
ДЕРЕККӨЗДЕРДЕГІ "ҚАЗАҚТАР" ЖӘНЕ "ҚАЗАҚ МЕМЛЕКЕТІ" ТЕРМИНДЕРІ ТУРАЛЫ.....396
Хабижанова Г.Б.
ҚЫПШАҚТАР ЖӘНЕ ОЛАРДЫҢ ҚАЗАҚ ХАЛҚЫНЫҢ ҚАЛЫПТАСУЫНДАҒЫ РОЛІ.....402
Хабижанова Г.Б., Сагинаева А.Н.
XI-XIII ҒҒ. ҚЫПШАҚТАРДЫҢ ОРЫС КНЯЗДІКТЕРІМЕН САУДА-ЭКОНОМИКАЛЫҚ ЖӘНЕ МӘДЕНИ БАЙЛАНЫСТАРЫ.....408
Шаймердинова Н.Г., Ярыгин С.А.
ҒҰН-САРМАТ ДӘУІРІНДЕГІ ОРТА АЗИЯ КӨШПЕНДІЛЕРІНІҢ МӘДЕНИЕТІНДЕГІ БИЛЕУШІЛЕРДІҢ ТАҢБАЛАРЫ.....413
Шайхыгалиев Е.А., Изтелеуова Л.И., Елюбаев Р.Б., Ержанов Р.Р.
ЕРЕЙМЕНТАУ АУДАНЫНДАҒЫ ЖАҢА АРХЕОЛОГИЯЛЫҚ ОБЪЕКТІЛЕРДІ АНЫҚТАУ МАҚСАТЫНДАҒЫ БАРЛАУ ЖҰМЫСТАРЫ.....422

СОДЕРЖАНИЕ

Абдимомынов Н.Т.
А НЕКОТОРЫЕ ВОПРОСЫ ПОЛИТИЧЕСКОЙ ИСТОРИИ ЗОЛОТОЙ ОРДЫ (1242-1269 гг.).....8
Алдажұманов Қ.С.
С КАРТОЧНАЯ СИСТЕМА СНАБЖЕНИЯ НАСЕЛЕНИЯ ПРОДОВОЛЬСТВИЕМ В КАЗАХСТАНЕ В ВОЕННЫЕ ГОДЫ (1941-1945) ……...…..20
Алмагамбетова А.М.
ИСТОРИКО-ДЕМОГРАФИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ ТЮРКСКИХ НАРОДОВ КАЗАХСТАНА ЗА 1959 – 1970 ГГ.....28
Алпысбес М.
ДУХОВНОЕ И КУЛЬТУРНОЕ ИСТОРИЧЕСКОЕ НАСЛЕДИЕ ТЮРКСКОГО МИРА В УКРЕПЛЕНИИ ЕДИНСТВА НАРОДОВ В ПРОЦЕССЕ ГЛОБАЛИЗАЦИИ.....37
Асанова С.А.
ИСТОРИЧЕСКИЙ НАРРАТИВ - ИСТОЧНИК ИДЕНТИЧНОСТИ В СОВРЕМЕННОМ КАЗАХСТАНЕ.....48
Әбділдабекова А.М.
ОЦЕНКА КОЛОНИАЛЬНОГО ПЕРИОДА В ТРУДАХ КАЗАХСКОЙ ИНТЕЛЛИГЕНЦИИ НАЧАЛА XX ВЕКА.....53
Әбжанов Х.
АМАНАТ АКАДЕМИКА.....58
Әбубәкірова Ә.П.
ПРОБЛЕМЫ И ИТОГИ ПЕРЕГОВОРОВ ПО ФОРМИРОВАНИЮ КАЗАХСТАНСКО-КИТАЙСКОЙ ГРАНИЦЫ...64
Әділжанов Н.
ДЕМОКРАТИЧЕСКИЕ ТЕНДЕНЦИИ: КАК ФОРМАЦИОННОЕ И ЦИВИЛИЗАЦИОННОЕ ЯВЛЕНИЕ (ИСТОРИКО-ПОЛИТИЧЕСКИЙ АСПЕКТ)…….. ……..72
Баудиярова К.Б.
МЕТОДЫ ИССЛЕДОВАНИЯ СТАБИЛЬНОСТИ СЕМЬИ…….....82
Егізбаева М.Қ., Бейсегулова А.Қ.
ЭТНОКУЛЬТУРА УЗБЕКСКИХ И КАРАКАЛПАКСКИХ НАРОДОВ….....89
Жайлыбаев Д.Ж.
ДОРЕВОЛЮЦИОННЫЕ ТРУДЫ ОБ ОБЫЧНОМ ПРАВЕ КАЗАХОВ…….....95
Жакин М.С.
БОРИ БАТЫР: МИФ И ФАКТ (опыт критического анализа)….....99
Жаппасов Ж.Е., Тасилова Н.А., Байдавлетова М.Д.
ПИСЬМЕННЫЕ ИСТОЧНИКИ ПО ИСТОРИИ КАЗАХСТАНА И ЦЕНТРАЛЬНОЙ АЗИИ.....113
Жетписбаев А.О.
ОСНОВНЫЕ ЭТАПЫ ЭТНОДЕМОГРАФИЧЕСКИХ ИЗМЕНЕНИЙ В КАЗАХСТАНЕ В XIX-XX ВВ.: ПО МАТЕРИАЛАМ ПЕРЕПИСЕЙ НАСЕЛЕНИЯ.....122
Искакова Г.З., Байдавлетова М.Д.
ПРИРОДНЫЙ ЛАНДШАФТ ТЕРРИТОРИИ НАСЕЛЕННЫЙ ТЮРКСКИМИ ПЛЕМЕНАМИ (VI-X ВВ.).....131
Кабдушев Б.Ж., Кабдушева Л.Ж.
НАСИЛЬСТВЕННАЯ ДЕПОРТАЦИЯ В КАЗАХСТАН….....138
Кариев Е.М.
ИСТОКИ И КУЛЬТУРНОЕ НАСЛЕДИЕ ДРЕВНЕТЮРКСКОЙ ЦИВИЛИЗАЦИИ ЕВРАЗИИ (ранний железный век и современность).....144
Каринбаев Ж.Ә.
ПРЕДСТАВИТЕЛИ БЕЛОРУССКОГО ЭТНОСА В КАЗАХСТАНЕ: ИСТОРИЯ ФОРМИРОВАНИЯ И НАСТОЯЩЕЕ……152
Картаева Т.Е., Оралбай Е.
РАЗВИТИЕ КОЛОДЕЗНОГО ДЕЛА И ЕГО РАЗНОВИДНОСТИ (ПО МАТЕРИАЛАМ АРХЕОЛОГИИ И ЭТНОГРАФИИ).....163
Кәрібаев Б.Б.
ПРОБЛЕМЫ ИСТОРИИ КАЗАХСКОГО ХАНСТВО В КОНЦЕ XV- НАЧАЛЕ XVI ВВ…….....180
Кәрібаев Б.Б., Ноғайбаева М.С.
ИЗ ИСТОРИИ ХАНСТВА АБУЛХАЙЫРА В I-ПОЛОВИНЫ XV ВЕКА….....186
Қозғамбаева Г.Б.
ВЫДАЮЩИЙСЯ ГЕОЛОГ И УЧЕНЫЙ КАНЫШ ИМАНТАЙУЛЫ САТБАЕВ.....193

Қозғамбаева Г.Б., Бейсегулова А.Қ.
МУЗЕЙ ЖЕРТВ ПОЛИТИЧЕСКИХ РЕПРЕССИЙ Г. ШЫМКЕНТ ЮЖНО-КАЗАХСТАНСКОЙ ОБЛАСТИ.....198
Қозыбақова Ф.А.
ЭКСТРЕМИСТСКАЯ ПОЛИТИКА СТАЛИНА ПО ЛИКВИДАЦИИ ПОСЛЕДНИХ ЭЛЕМЕНТОВ МЕХАНИЗМА РЫНКА В КАЗАХСТАНЕ.....206
Қозыбақова Ф.А., Рвайдарова Г.О.
1921-1922 гг. НОВЫЙ ВЗГЛЯД НА ПРОВОДИМУЮ ЗЕМЕЛЬНО-ВОДНУЮ РЕФОРМУ…….....214
Майданали З.
ИМПЕРСКИЕ КОНФЕДЕРАЦИИ И КОЧЕВЫЕ ОБЪЕДИНЕНИЯ ЦЕНТРАЛЬНОЙ АЗИИ (ИСТОРИОГРАФИЯ ПРОБЛЕМЫ).....222
Махаева А.Ш., Чаргынова Г.О.
ВЛИЯНИЕ ПОЛИТИЧЕСКИХ ПРОЦЕССОВ В ВОСТОЧНОМ ТУРКЕСТАНЕ В 60-70 ГГ. XIX ВЕКА НА КАЗАХОВ И КЫРГЫЗОВ…….....227
Мухамадеев Т.М., Мухадеева И.А., Капбасова Д.С.
ТРУДЫ Н. НАЗАРБАЕВА КАК ФЛАГМАНА ГОСУДАРСТВЕННОЙ БЕЗОПАСНОСТИ, СОТРУДНИЧЕСТВА И ПЕРСПЕКТИВНОСТИ КАЗАХСТАНА…….....239
Мұсағалиева А.С.
ИСТОРИЯ ЖЕНСКОГО ЛАГЕРЯ "АЛЖИР" В СЕВЕРНОМ КАЗАХСТАНЕ: ИСТОРИОГРАФИЯ И АРХИВНЫЕ ДАННЫЕ…….245
Нұртазина Н.Д.
О СИСТЕМНОМ КРИЗИСЕ ТЮРКСКОГО КОЧЕВОГО ОБЩЕСТВА ЦЕНТРАЛЬНОЙ АЗИИ В КОНЦЕ VIII-X ВВ……255
Нұртазина Н.Д.
НОВЫЙ ВЗГЛЯД НА ФЕНОМЕН ИСЛАМИЗАЦИИ КАЗАХСТАНА…….....260
Нұртазина Н.Д.
ДРЕВНЯЯ ИСТОРИЯ ЦЕНТРАЛЬНОЙ АЗИИ: РЕЛИГИИ, КУЛЬТУРЫ, КОНТАКТЫ…….....266
Омарбеков Т.О.
ПОХОД ХАНА ЗОЛОТОЙ ОРДЫ ТОХТАМЫША НА МОСКВУ.....272
Өтепова Г.Е.
ИЗ ОПЫТА ИЗУЧЕНИЯ ЗАКОНОДАТЕЛЬНЫХ ИСТОЧНИКОВ ПО ИСТОРИИ КАЗАХСТАНА VIII-НАЧАЛА XX ВЕКА…….....280
Өтепова Г.Е.
ЦАРСКОЕ ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВО XIX ВЕКА О ЗЕМЕЛЬНОМ ВОПРОСЕ В КАЗАХСТАНЕ.....288
Өтепова Г.Е.
МАТЕРИАЛЫ СИБИРСКОГО КОМИТЕТ КАК ИСТОЧНИК ИЗУЧЕНИЯ ИСТОРИИ КАЗАХСТАНА В СОСТАВЕ РОССИЙСКОЙ ИМПЕРИИ…….....297
Раздыков С.З.
СУБЭТНИЧЕСКАЯ КУЛЬТУРА - СТАРОВЕРЫ ВОСТОЧНОГО КАЗАХСТАНА…….....303
Садвокасова А.К., Кошман Т.В., Ракишева Б.И.
ИСТОРИЯ МЕЖЭТНИЧЕСКИХ, МЕЖКОНФЕССИОНАЛЬНЫХ ОТНОШЕНИЙ В РЕСПУБЛИКЕ КАЗАХСТАН, ВКЛЮЧАЯ ИСТОРИЮ НАИБОЛЕЕ КРУПНЫХ ЭТНОСОВ: ОСНОВНЫЕ ИТОГИ….....316
Сайлан Б., Раушанбек Б.
ОБРАЗ ГЕРОЕВ В ВОЕННОМ ИСКУССТВЕ КАЗАХСКОГО НАРОДА.....330
Сайлан Б.
ПОДВИГИ ГЕРОИЗМ КАЗАХСТАНЦЕВ В БОРЬБЕ ЗА ОСВОБОЖДЕНИЕ УКРАИНЫ…….....335
Сыздықов С.М.
ИДЕЯ "МӘҢГІЛІК ЕЛ": ПОЛИТИКО-ФИЛОСОФСКИЕ ОСНОВЫ И ИСТОРИЧЕСКАЯ ПРЕЕМСТВЕННОСТЬ.340
Тасилова Н.А., Козгамбаева Г.
«МАТЕРИАЛЫ ПО КИРГИЗСКОМУ ЗЕМЛЕПОЛЬЗОВАНИЮ...» КАК ИСТОЧНИК ПО ХОЗЯЙСТВЕННО-ЭКОНОМИЧЕСКОЙ ИСТОРИИ КАЗАХСКИХ ХОЗЯЙСТВ.....345
Телеуова Э.Т.
СОЦИАЛЬНЫЕ ОСОБЕННОСТИ В ТРАДИЦИОННОЙ ЦИВИЛИЗАЦИИ.....351
Телеуова Э.Т.
ИЗ ИСТОРИИ ОБЫЧНОГО ПРАВО КОЧЕВНИКОВ.....355
Толенова З.М., Кубеев Р.Д.
ВКЛАД АКАДЕМИКА М.К. КОЗЫБАЕВА В ИЗУЧЕНИЕ ИСТОРИЧЕСКИХ ЛИЧНОСТЕЙ: НОВОЕ И ТРАДИЦИОННОЕ.....360

Удербаева С.К.
ОТРАЖЕНИЕ ИСТОРИИ КОЧЕВЫХ НАРОДОВ ЦЕНТРАЛЬНОЙ АЗИИ В «ТРУДАХ» ОРЕНБУРГСКОЙ УЧЕНОЙ АРХИВНОЙ КОМИССИИ…….....365
Удербаева С.К.
ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ И ПОЛНОМОЧИЯ КАЗАХСКОГО ЧИНОВНИЧЕСТВА ТУРКЕСТАНСКОГО ГЕНЕРАЛ-ГУБЕРНАТОРСТВА……..…380
Ускенбай К.
АК-ОРДА: ОТ УЛУСНОГО ОБЪЕДИНЕНИЯ К НЕЗАВИСИМОМУ ГОСУДАРСТВУ.....392
Ускенбай К.
О ТЕРМИНАХ «КАЗАХИ» И «КАЗАХСКОЕ ГОСУДАРСТВО» В ИСТОЧНИКАХ…….....396
Хабижанова Г.Б.
КИПЧАКИ И ИХ РОЛЬ В ФОРМИРОВАНИИ КАЗАХСКИХ ПЛЕМЕН…….....402
Хабижанова Г.Б., Сагинаева А.Н.
ТОРГОВО-ЭКОНОМИЧЕСКИЕ И КУЛЬТУРНЫЕ ВЗАИМООТНОШЕНИЯ КЫПЧАКОВ С РУССКИМИ КНЯЖЕСТВАМИ В XI-XIII ВВ.....408
Шаймердинова Н.Г., Ярыгин С.А.
СИМВОЛЫ ВЛАСТИ В КУЛЬТУРЕ КОЧЕВНИКОВ ЦЕНТРАЛЬНОЙ АЗИИ ГУННО-САРМАТСКОГО ВРЕМЕНИ…….....413
Шайхыгалиев Е.А., Изтелеуова Л.И., Елюбаев Р.Б., Ержанов Р.Р.
АРХЕОЛОГИЧЕСКИЕ РАЗВЕДОЧНЫЕ РАБОТЫ ПО ВЫЯВЛЕНИЮ НОВЫХ АРХЕОЛОГИЧЕСКИХ ОБЪЕКТОВ ЕРЕЙМЕНТАУСКОГО РАЙОНА.....422

CONTENTS

Abdimomynov N.T.
SOME PROBLEMS OF THE POLITICAL HISTORY OF THE GOLDEN HORDE (1240-1269)….....8
Aldazhumanov K.S.
CARD SYSTEM IN PROVIDING FOOD TO THE POPULATION
OF KAZAKHSTAN DURING THE WAR (1941-1945)…….…….20
Almagambetova A.M.
ИHISTORICAL AND DEMOGRAPHIC ANALYSIS OF TURKIC PEOPLES OF KAZAKHSTAN FOR 1959 - 1970.....28
Alpısbes M.
HERITAGE OF SPIRITUAL AND CULTURAL HISTORY OF THE TURKIC WORLD IN STRENGTHENING THE UNITY OF PEOPLES IN THE PROCESS OF GLOBALIZATION.....37
Asanova S.A.
HISTORICAL NARRATIVE - THE SOURCE OF IDENTITY IN MODERN KAZAKHSTAN…….....48
Abdildabekova A.M.
EVALUATION OF THE COLONIAL PERIOD IN THE WORKS
OF THE KAZAKH INTELLIGENTSIA OF EARLY XX CENTURY.....53
Abzhanov Kh.
ACADEMICIANS TRUST.....58
Abubakirova A.P.
PROBLEMS AND RESULTS OF NEGOTIATIONS ON FORMATION
OF THE KAZAKHSTAN-CHINESE BORDER……..64
Adilzhanov N.
DEMOCRATIC TRENDS: AS A FORMATIVE AND CIVILIZATIONAL PHENOMENON (HISTORICAL AND POLITICAL ASPECT)……..……..……..72
Baudiyarova K.B.
RESEARCH METHODSOF STABILITY OF THE FAMILY…….....82
Yegizbaeva M.K.,Beisegulova A.K.
ETHNO-CULTURE OF THE UZBEK AND KARAKALPAK PEOPLES..….....89
Zhailybayev D.Zh.
PREREVOLUTIONARY PROCEEDINGS OF CUSTOMARY LAW KAZAKHS……..…….....95
Zhakin M.S.
BORI BATYR: MYTH AND FACT (critical analysis experience)….....99
Zhappasov Zh.E., Tasilova N.A., Baydavletova M.D.
SOURCES ON THE HISTORY OF KAZAKHSTAN AND CENTRAL ASIA…….....113
Zhetpisbayev A.O.
THE MAIN STAGES OF ETHNODEMOGRAPHIC CHANGES IN KAZAKHSTAN IN 19th - 20th CENTURIES: BASED ON THE POPULATION CENSUS MATERIALS.....122
Iskakova G.Z., Baydavletova M.D.
THE NATURAL LANDSCAPE OF THE TERRITORY INHABITED BY TURKIC TRIBES (VI-X CENTURIES.).....131
Kabdushev B.Zh., Kabdusheva L.Zh.
THE FORCED DEPORTATION IN KAZAKHSTAN…….....138
Kariyev Y.M.
THE ORIGINS AND CULTURAL HERITAGE OF THE ANCIENT TURKIC CIVILIZATION OF EURASIA
(early iron age and the present).....144
Karinbayev Zh.A.
REPRESENTATIVES OF THE BELORUSSIAN ETHNOS IN KAZAKHSTAN: HISTORY OF FORMATION
AND CURRENT STATUS……152
Kartaeva T.E., Oralbai Y.
THE DEVELOPMENT OF BUSINESS IN THE WELL AND ITS VARIANTS
(MATERIALS OF ARCHEOLOGY AND ETHNOGRAPHY).....163
Karibaev B.B.
THE PROBLEMS OF THE HISTORY OF KAZAKH KHANATE AT THE END OF
XV- IN THE BEGINNING OF XVI CENTURIES……180
Karybaev B.B., Nogaibayeva M.
FROM THE HISTORY OF THE KHANATE ABULKAYYR IN THE I-HALF OF THE XV CENTURY…….....186

Kozgambaeva G.B.
OUSTANDING GEOLOG VERSUS SCIENTIST KANYSH IMANTAEVICH SATBAYEV.....193
Kozgambayeva G.B., Beisegulova A.K.
MUSEUM OF VICTIMS OF POLITICAL REPRESSION IN SHYMKENT, SOUTH KAZAKHSTAN REGION.....198
Kozybakova F.A.
EXTREMIST POLITICS OF STALIN AGAINST LAST ELEMENTS
OF MARKET MECHANISM IN KAZAKHSTAN.....206
Kozybakova F.A., Rvaydarova G.O.
1921-1922 A NEW APPROACH TO THE LAND AND WATER REFORM CARRIED OUT…….....214
Maydanali Z.
IMPERIAL CONFEDERATIONS AND NOMADIC ASSOCIATIONS OF CENTRAL ASIA
(HISTORIOGRAPHY OF PROBLEM).....222
Mahaeva A.Sh., Chargynova G.O.
EFFECT OF POLITICAL PROCESSES IN EAST TURKESTAN IN 60-70 YEARS.
XIX CENTURY IN THE KAZAKHS AND KYRGYZ…….....227
Mukhamadeev T.M., Mukhadeeva I.A., Kapbasova D.S.
WORKS OF N. NAZARBAYEV AS A FLAGSHIP OF STATE SECURITY,
COOPERATION AND PROSPECTS OF KAZAKHSTAN…….....239
Musagalieva A.S.
HISTORY OF THE WOMEN'S CAMP "ALGERIA" IN NORTHERN KAZAKHSTAN: HISTORIOGRAPHY AND ARCHIVAL DATA…….245
Nurtazina N.D.
ON THE SYSTEMATIC CRISIS OF THE TURKIC NOMADIC SOCIETY
OF CENTRAL ASIA AT THE END OF VIII-X CENTURIES……...……255
Nurtazina N.D.
A NEW APPROACH TO THE PHENOMENON OF ISLAMIZATION OF KAZAKHSTAN…….....260
Nurtazina N.D.
HISTORY OF ANCIENT CENTRAL ASIA: RELIGIONS, CULTURES, CONTACTS…….....266
Omarbekov T.O.
CAMPAIGN OF GOLDEN HORDE KHAN TOKHTAMYSH TO MOSCOW.....272
Otepova G.E.
FROM THE EXPERIENCE OF STUDYING LEGISLATIVE SOURCES ON THE HISTORY
OF KAZAKHSTAN VIII-EARLY XX CENTURY……...……....280
Otepova G.E.
TSARIST LEGISLATION OF THE XIX CENTURY ON THE LAND ISSUE IN KAZAKHSTAN.....288
Otepova G.E.
PROCEEDINGS OF THE SIBERIAN COMMITTEE, AS A SOURCE FOR STUDYING THE HISTORY OF KAZAKHSTAN IN THE RUSSIAN EMPIRE…….....297
Razdykov S.
SUBETHNIC CULTURE - OLD BELIEVERS OF THE EASTERN KAZAKHSTAN...…….....303
Sadvokassova A., Koshman T., Rakisheva B.
HISTORY OF INTER-ETHNIC, INTER-RELIGIOUS RELATIONS IN THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN, INCLUDING THE HISTORY OF THE LARGEST ETHNIC GROUPS: THE MAIN OUTCOMES….....316
Sailan B., Raushanbek B.
THE HEROES CHARACTER IN MILITARY ART OF THE KAZAKH NATION.....330
Sailan B.
HEROISM OF KAZAKHSTAN CITIZENS IN FIGHT FOR INDEPENDENCE OF UKRAINE…….335
Syzdykov S.M.
THE IDEA OF" MANGILIK EL": POLITICAL AND PHILOSOPHICAL
FOUNDATIONS AND HISTORICAL CONTINUITY…….340
Tasilova N.A., Kozgambaeva G.
"MATERIALS ABOUT KYRGYZ LAND USE ..." AS THE SOURCE ON HOUSEHOLD-ECONOMICAL
HISTORY OF KAZAKH ECONOMY.....345
Teleuova E.
SOCIAL FEATURES ARE IN TRADITIONAL CIVILIZATION…….....351
Teleuova E.
FROM HISTORY OF NOMADIC CUSTOMARY LAW.....355

Tolenova Z.M., Kubeyev R.D.
THE CONTRIBUTION OF THE ACADEMICIAN M.K. KOZYBAYEV IN HISTORICAL FIGURES STUDIES: THE NEW AND THE TRADITIONAL.....360
Uderbaeva S.K.
REFLECTION OF THE HISTORY OF THE NOMADIC PEOPLES OF CENTRAL ASIA IN THE "PROCEEDINGS" OF THE ORENBURG SCIENTIFIC ARCHIVAL COMMISSION…….....365
Uderbaeva S.K.
ACTIVITIES AND POWERS OF KAZAKH OFFICIALS TURKESTAN GOVERNOR-GENERAL……380
Uskenbai K.
AK-ORDA: FROM A ULUS ASSOCIATION TO AN INDEPENDENT STATE…….....392
Uskenbai K.
ABOUT THE TERMS "KAZAKHS" AND "KAZAKH STATE" IN THE SOURCES…..…….....396
Habizhanova G.B.
KIPCHAKS ROLE IN KAZAKH TRIBES FORMATION……..…….....402
Khabizhanova G.B., Saginayeva A.N.
TRADE-ECONOMIC AND CULTURAL RELATIONS OF KIPCHAKS WITH THE RUSSIAN PRINCIPALITIES IN THE XI-XIII CENTURIES.....408
Shaymerdenova N.G., Yaryghin S.A.
SYMBOLS OF POWER IN THE CULTURE OF CENTRAL ASIAN NOMADS (HUN-SARMATIAN PERIOD)……413
Shaikhygaliev E.A., Izteleuova L.I., Elyubaev R.B., Yerzhanov R.R.
ARCHAEOLOGICAL PROSPECTING WORKS ON IDENTIFICATION OF NEW ARCHAEOLOGICAL OBJECTS OF EREYMENTAU DISTRICT…….....422

EDU.E-HISTORY.KZ

электрондық ғылыми журналы 2016. 4(8)

Бас редактор:
Қабылдинов З.Е.

Компьютерде беттеген:
Зикирбаева В.С.

Жарияланған күні: 15.12.2016.
Пішімі 70x100/16. Баспа табағы 26,6.

Құрылтайшысы және баспагері:
Қазақстан Республикасы Ғылым және жоғары білім министрлігі Ғылым комитеті
Ш.Ш. Уәлиханов атындағы Тарих және этнология институты
ШЖҚ РМК

Редакция мен баспаның мекен-жайы:
050010, Қазақстан Республикасы, Алматы қ., Шевченко көш., 28-үй
ҚР ҒЖБМ ҒК Ш.Ш. Уәлиханов атындағы Тарих және этнология институты
ШЖҚ РМКТел.: +7 (727) 261-67-19, +7 (727) 272-47-59

E-mail: edu.history@bk.ru.
Журнал сайты: https://edu.e-history.kz

Ш.Ш. Уәлиханов ат. ТжЭИ басылған:
050010 Қазақстан Республикасы, Алматы қ., Шевченко көш., 28-үй